

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradno: ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21-60, polletna K 10-80, četletna K 5-40, mesečna K 1-80; za Nemčijo celoletna K 26-40; za ostalo močestvo in Ameriko celoletno K 36-.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. večera. Inzerati: enostopna petstvarica 30 vin., pogojen prostor, posla- in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 570.

V Ljubljani, v sredo dne 30. aprila 1913.

Leto III.

Praznujmo prvi maj!

Jutri se vrača delavski praznik, ki se je vživel v zavesti proletariata kot njegov izvoljeni dan, in delavske množice se bodo zopet zbirale, da pregledajo svoje vrste, da glasno in mirno izreko svojo vero v bližajočo se zmago pravičnosti, da vsem omahujočim in neodločnim pokažejo pravo pot in jih povabijo v svojo zvezo. Od leta do leta se množi armada zavednega, bojevitiga proletariata, ki pripravlja bodočnost v znamenju socializma. Tudi letošnja svetovna revija bo pregled napredka, pomnožene vojske, povečane moči in silnejše volje. Dalje in dalje se razširja mreža bojnih organizacij po svetu in venomer postaja gostejša. Iz neznanih začetkov, tako skromnih, da so služili nasprotnikom le v posmehovanje, se je razvilo gibanje modernega delavstva, gibanje trpinov, ubožcev, ki ne prinašajo ničesar drugega, kakor sami sebe, ker nimajo ničesar drugega na svetu.

Čudovito je to gibanje že vsled dejstva samega, da je mogoče. Kajti preudariti je treba: Na strani nasprotnikov je vse, s čimer se v naših časih oblikuje usoda človeštva, vse s čimer se gospoduje, vlada in zmaga. Vse bogastvo je v rokah nasprotnikov. Bogastvo je že od davnih časov sila vseh sil, odločujoča moč na zemlji, ki lahko privabi in prižene in upogne vse druge sile življenja v svojo službo, z njih blaženstvom se od dne do dne povzdiguje in množeča svojo oblast. Zemlja je pokorna bogastvu, ki lahko povečava in uničuje njeno rodovitnost; bogastvo izpreminja njeno lice, odkazuje vodam tok in prestavlja hribe, zbližuje kontinente in jemlje oceanom ločilno moč; bogastvo sili naravo, da mu prodaja svoje skrbno varovane skrivnosti v zemeljskih globlinah in v zračnih višavah, v brezmejnem vsemirju in v nedoumno drobnosti; bogastvo gradi mesta in zida palače, postavlja cerkve in sinagoge, pagode in framsanske hrame, daje Bogu in bogovom po svoji volji in jim odreja po svojem razpoloženju; bogastvo oblači in hrani, pa slači in izstradava kakor hoče; po ukazih bogastva se žanje, se proizvajajo tisočero blago, se grmadi v skladiščih in razvaža na vse štiri strani sveta; države sestavljajo bogastvo in jih razbija, narode dviguje v višine in jih strmoglavlja v prepače, po svoje odpira vrata do znanja in zagraja pota do vede, meče kuje in topove pliva, armade tepta iz tal, plemena goni proti plemenom, širna polja pokriva z mrlji in gnoji črno prst z rdečo krvjo. Zakone piše bogastvo, sodi, obsoja in oprošča, usodo vodi za roko, zgodovini narekuje pisanje...

Proti taki z božanstvom tekmujoči, po vsega močnejši segajoči sili vstaja proletariati! Prilika proti velikanu, David proti Goliatu. Brezupno početje na prvi pogled, blazen poizkus, ki nosi strašno kazen s seboj. Brez drobtine one vseodločujoče moči, ki si je zaslužila svet, ljudi in življenje, brez trohe bogastva, ki vlada in gospoduje kakor kralj in bog v eni osebi — kaj bi mogel, kaj izvršil, kaj dosegel v siromaštvu potopljeni proletariati?!

Ni li zgodovina za vse čase obsodila take obupne upore? Nešteto krat so vstajali reveži s predrzno gesto napuha, zaradi katere so bili uporni angelni treščeni v pekel in zidarjem babilonskega stolpa zmedeni jeziki. Kruta kazen je sledila vsakemu puntu obupanih sužnjev;

osemdesetisoč Spartakovih tovarišev je z razpetimi udi plačalo prvo svojo zmago nad gospodarji, z razbeljeno krono ovenčanega Matije Oubca na štiri kose razsekano truplo je bilo razmetano na vse strani vetrov. Naj se li še enkrat ponovi strašna tragedija v krvi zadušene, v blato poteptanega, osramočenega koprnenja tlačanov?...

Zavedno delavstvo pozna zgodovino in njene krvave nauke. Njegov boj ni desperadna obnovitev slepega zdivjanja. Njegovo gibanje vodi veliko spoznanje, da je nad silo bogastva druga, močnejša sila, ki je v njegovih rokah. Bogastvo sedi na tronu, ki ga je postavilo — delo! Žezlo mu je dalo v roke delo in krono mu je dalo posadilo na teme; vsa njegova moč in sila ima v delu svoj vir, v vsem tisoč- in tisočletnem delu rok in duha, ki od generacije do generacije orje in seje, kuje in zida, odkriva in izumlja in z milijoni glav in pesti — vstvarja bogastvo.

In zavedno delavstvo vprašuje: Kdo je močnejši — stvarnik ali stvar?

Veliko je spoznanje, da je bogastvo otrok dela in da si je po krivici prilastilo oblast nad njim. Ali suženjski jarem mu je moglo le vsled tega naložiti na tilnik, ker je delo samo tekom časa pozabilo na pravo razmerje do svojega sadu. Ko so se odprle oči in uzrle resnico, se jim je pokazala tudi pot do osvoboditve. Delavstvo, ki nima denarja v blagajnah ne vrednostnih papirjev, ki ne zapoveduje baterijam in bojnim ladjam, ki ne odločuje na sodiščih in v visokih uradih, ima vendar moč, ki prekaša vsako orožje in vse denarne vreče. Njegove roke opravljajo delo, in če se mirno vtaknejo v žep, lahko zamaše vse vire bogastva in življenja.

Moderna armada svobode ni puntarski zbor s kosami na ramah in z zarjavimi meči ob bokih. Krvavi upor starorimskih sužnjev ali srednjeveških tlačanov ni potreben novodobnemu delavstvu. Treba je le, da postanejo iz hlapcev dela z močjo solidarnosti in organizacije gospodarji dela, da se milijoni delavcev zberjo kot delavstvo, da se raztresene trupe združijo v vojsko.

V organizaciji spoznava proletariati svojo prvo in glavno nalogo, in dne 1. maja se razgleduje, koliko je že izvršene te prevažne naloge. In ko z zadostnim opazuje, da se dramijo v temo pahneni trpin vsepovsod, da vstajajo iz nižav in si podajajo roke za skupno borbo in za skupen cilj, se pripravljajo za posamezne dele svoje zgodovinske naloge.

Pestro in bujno je življenje in javlja se v nešteti oblikah. Oblast kapitalizma ima raznovrstna sredstva; svoje orožje vihti v tovarnah in jamah, v ministrskih kabinetih in zakonodajnih zbornicah, v učiliščih in vojašnicah. Povsod je treba omajati njegove stebre, vse pozicije mora osvojiti delavstvo, da bo moglo premagati zadnje trdnjavo in razobesiti zastavo svobode na najvišjem stolpu.

Tako je prvi maj dan manifestacije vseh delavskih zahtev, ki jih proletarska armada slovesno ponavlja in utruje, pripravljajoča se, da jih uresniči s svojo organizirano močjo.

Letos pa imajo njene trupe posebno nalogo. Izmed vseh temeljnih pogojev, za katerih izvršitev se bojuje mednarodno združena voj-

ska, je pred vsemi važen mir, ki ga pehajo eksponenti pohotnega kapitalizma brezobzirno v nevarnost. Po dolgotrajni vojni na Balkanu, ki je povzročila neizmerno gorje v deželah, po katerih je besnela vojna furja in daleč naokrog izzvala silne gospodarske stiske s krizami, polomi, brezposelnostjo in bedo, groze še hujši konflikti, iz katerih lahko izbruhne požar, čigar obsega in groze ne more nihče preračunati.

Tuja so ljudstvu vprašanja, zaradi katerih se prepira diplomacija Evrope; Skader in Albanija, kralj Nikola in Esad paša so potence izven vsakega interesa ljudskih množic, ki morajo preživljati sebe in svoje družine s svojim delom in z njim še vzdrževati države in množiti kapitale, ki niso njihovi. Zaradi kaprice te ali one osebe, zaradi domišljenega ugleda kakšnega diplomata, zaradi efemernih prepričkov, ki nimajo z interesi delavstva niti sence kakšnega stika, žugajo razvneti vojni, ki lahko napolni vso Evropo z grozo, pobije na tisočice zdravih življenj, ustvari armado pohabljenec, uniči veličanske kulturne pridobitve in povzroči gospodarsko bedo, ki se v desetletjih ne pozdravi. Na tisoče proletarskih sinov in očetov je v nevarnosti, da jih naženo pred puške in topove za vprašanja, ki jih ne brigajo in ki ne morejo, naj se zasujejo kakorkoli, nikdar naplačati prelite krvi, uničenih eksistenc in razdelanih družin.

Boj delavstva je boj za kulturo, in zato je naperjen proti krvavi vojni. Nevarnost strašnega klanja daje letošnemu prazniku poseben pomen: Protest proti vojni. Od enega konca do drugega, iz tisočih grl se jutri razlega grogoviti klic:

Ljudstvo hoče mir!

Delavci in organizacija.

Delavcem, ki so le že nekaj časa okužali slasti dela in so zasledovali delavsko gibanje, njegovo taktiko, njegove težave in uspehe, menda ni treba razlagati, da je organizacija neizogibno potrebna za doseg vsakega, bodisi tudi najmanjšega izboljšanja. Delavec, ki je napram organizaciji popolnoma indiferenten, to se pravi, ki se sploh ne zmeni za organizacijo in mu je vseeno, ali imajo proletarci kakšno organizacijo, ali je pa nimajo — tak delavec sodi dandanašnji v muzej za starine.

Najdejo se sicer še taki starokopitneži, a njih število vendar pojema. Toda, če jih je še tako malo, škodljivi so celoti. Oni so pravzaprav največja ovira vsakemu gospodarskemu in socialnemu napredku in včasih so svojim organiziranim tovarišem bolj nevarni, kakor odkriti nasprotniki.

Ker je organizacija delavstva javna, ne ve se samo, kakšno moč da ima, ampak tudi oblasti in podjetja so poučene o tem. Vsak posameznik, ki ni organiziran, stoji takorekoč na odru pred kapitalističnim svetom in pravi: Glejte, saj še niso vsi organizirani.

Kaj to pomeni, vedo pač vsi, ki so se že kdaj bojevali za boljši položaj. Nemogoče bi bilo, prešteti vse tiste deputacije, ki so že kdaj romale k tovarniškim voditeljem, k rudniškim ravnateljstvom, k železniškim generalnim direktorjem, k upravnim svetom delniških družb prosit za zboljšanje razmer. Dosegli niso navadno ničesar. Semtertja morda kakšno obljubo, kakšno prijazno besedo, priznanje, da so res slabi časi. Na uresničenje obljub se je potem čakalo toliko časa, da se je pozabilo nanje. Čez par let

pozneje se je potem napisala nova prošnja, izvolila nova deputacija, pa je začela stara igra. Zakaj je bilo tako?

Kdor je sprejemal take deputacije, je dobro vedel: »Saj se ne more zgoditi nič. Saj je v tovarni, v luki, v rudniku, na železnicih, v arzenalu, v delavnici še preveč takih, ki se nič ne brigajo, ki niso organizirani.«

Kaj pa delavci sami?

Tisti, ki so bili organizirani v organizaciji utrjeni, ki so se že kaj naučili, bi bili marsikdaj resno odgovorili na prazne obljube, pa bi bili zahtevali dejanj. Toda vselej, če je prišlo tako daleč, pa so prešli svoje vrste, so si morali reči: »Toliko in toliko jih je, ki se ne moremo zanašati nanje. Niso organizirani, ne poznamo njih duše. Kdove, kaj bodo storili, če začnemo boj? Kdove, če nas ne bodo izdali?«

Ta previdnost je bila zelo opravičena. Zakaj ne enkrat se je zgodilo, da so delavci zatajili delavce. Ne enkrat, da so zatrli boj svojih tovarišev neorganizirani delavci sami.

Res ni preveč rečeno, če se pravi, da so bili neorganizirani delavci celoti bolj nevarni, kakor sama kapitalistična podjetja. To velja pa tudi sedaj še, kajti vseh dni še ni konec in paradiža še nismo dosegli.

Kar se je pridobilo, je nekaj vredno. Toda to ni pribito ali prikovano. Kar se da, se tudi lahko vzame, če tisti, ki je dobil, nima moči, da bi držal. Kapitalizem ima od nekdaj le navado, da rad z levico jemlje, če je z desnico kaj dal. Kar so delavci pridobili, to si morajo tudi obvarovati; če ne bodo znali in mogli, bodo hitreje izgubili, nego so pridobili.

Vse, kar se pridobi, je v nevarnosti, da se izgubi, če ni moči, da bi držalo. Že za varstvo pridobitev je organizacija neizogibno potrebna.

Ampak delavcem ni treba le varovati, kar imajo, pridobiti morajo več, če hočejo živeti. Pač je sedanja draginja nenaravna in z raznimi zakonodajnimi sredstvi bi se lahko omejila. Ampak neko podražanje je v kapitalistični družbi neizogibno. Zoper to je edina pomoč zvišanje dohodkov. Saj se je nekdaj res lahko živelo s krono na dan. Kje je pa danes tisti umetnik, ki bi se mu to posrečilo?

In kako naj v bodoče delavci dosegaajo več, če ne bodo imeli moči, če ne bodo imeli organizacije, in sicer take organizacije, da se lahko zanašajo nanjo?

Neorganizirani delavci morajo kratkoma izginiti, da pridejo boljši časi. To se pravi: One, ki še niso organizirani, je treba spraviti v organizacijo in se morajo tam tudi držati.

Toda kako?

Včasih so se godili čudeži. Danes se ne smejo delavci zanašati nanje, sami od sebe ne bodo indiferentni drveli v organizacijo. Glavni vzrok je ta, ker je ne razumejo. Včasih so že drugi vzroki, strahopetnost, lenoba, lizunstvo itd. Ampak tudi to je včasih samo posledica neznanja. Sploh pa je največ tistih, ki bi se hoteli vpisati, če bi dobro vedeli, čemu je organizacija. Nobena skrivnostna usta jim tega ne bodo razodela; samo pouk lahko pomaga.

Za uspešen pouk imamo pa v glavnem troje sredstev: Časopise, agitacijo s shodi in agitacijo od moža do moža.

Tretnje je najvažnejše. Časopisi prinašajo lahko najlepše nauke. Kaj pomaga, če jih delavci ne beró? Govornik si lahko izkriči pljuča; kaj, če ga delavci ne poslušajo? Pa še drugo. Mnogo jih je, ki prečitajo časopis. In vseh jim je, kar so brali — danes. Toda jutri je pozab-

Prvi maj.

Dva dneva vsakdanjega življenja.

Dunaj, 1. maja 1911.

Strojno preizkuševalni oddelk največjega elektrotehničnega podjetja. To je takorekoč srce celega podjetja, kraj, kjer najmanjšemu stroju ali izgotovljenemu kolosu udahnemo dušo in spravimo kri v cirkulacijo. Čez teden je tu največji vrišč, najbolj izrazito se nam v tem oddelku predstavlja brezmejno brezobzirni kapitalizem, kjer je človek vedno v smrtni nevarnosti in v večnem boju z visoko napetimi električnimi tokovi.

V tem oddelku tudi ne najdemo organiziranih delavcev. Tu opravljajo službo po navodilih prideljenih inženirjev večinoma višje kvalificirani monterji, ki stoje po moji izkušnji skoro brez izjeme izven vsake strokovne ali politične organizacije.

V teh prostorih tudi ob nedeljah ni pravega miru. Ako se ravno ne preizkušajo izgotovljeni stroji, ker stoji skoro vse obrat, je pač treba pregledati takozvane ambulatorne stroje, to so stroji, s katerimi se preizkušajo novi. To delo ne pozna pravega nedeljskega počitka, razun največjih cerkvenih »praznikov«, kakor Božič, Velika noč itd.

A danes? Kako je vse tiho! Le vrabci se pojaš skozi odprta okna in vprašujejo s svojim zvedavim živ, živ, kaj pomenja ta nepoznani mir.

Temu oddelku sem bil tudi jaz začasno pridružen. Nas je bilo deset inženirjev, od katerih je bil le eden razun mene socialist. Midva in še dva druga kolega smo se domenili, da napravimo ta dan, ko vse miruje, nekaj poizkusov v lastno zabavo. A napravili smo račun brez

krčmarja. Električnega toka nismo imeli na razpolago in tako tudi s poizkusi ni bilo nič. Posedemo torej za mizo.

Pride slučajno tudi naš šef. Začuden vprašuje, kaj nas je privedlo v te prostore na ta praznik. Koliko nedelj smo bili tako skupaj, a nikdar ni staval sličnega vprašanja.

Kajpada! To je praznik! Edini praznik, katerega je porodila industrija, edini praznik, ki je vzrastle iz krvi in trpljenja solidarnega dela iz svetovnega razvoja.

Zaorali so grudo globočje in globočje, posejali zemljo širje in širje — brez odmora, brez počitka. Vsi dnevi so bili iz dela porojeni, vsi dnevi so v delu utopljeni.

Le danes miruje delavstvo, miruje energična sila vse proizvodne in pretvarjalne delavnosti, zastane za en jasen in samozavesten trenutek vse kolesje človeške stvarjenja. Zastane delo po volji delujoče in stvarjalno sile.

V prostost smo namenjeni! K neodvisnosti naše volje potujemo! Dolga je še ta pot in težko smo obložen! Zakaj ne bi za trenutek odpočili?

Za trenutek vržemo breme v kolovoz in zastavimo pot — vsemu, vsepovsod; naša volja odločuje, naše oči gledajo v bodočnost...

Okoli nas je mir in tudi med nami je mir. Končno vstane eden za drugim — tudi oni, ki niso socialisti — odidemo, saj je praznik, naš edini praznik, praznik dela in človeške volje.

Sarajevo, 1. maja 1912.

Po volji kapitalistične moččnosti me je zaneslo v osrčje Erceg-Bosne. Oj ti zemlja, revščine polna in kulture gladna! Kako se mi je zahotelo po tebi, kako je norela idealna pohotnost, kako brezmejno si me varala!...

Vlak drvi poleg struge umazane Bosne, sem in tja se ustavi ob zapuščenem selu trpljenke

previdnosti. Vse mrtvo, in še to, kar žalosti oči, je dvakrat mrtvo! Kje je romantika narodne pesmi, kje so sladkega trpljenja pozabljeni oči, kje so tvojih labudov osneženi vratovi?

Tvoje trpljenje je grenko, tvoja žalost je pusta, tvoje oči so iz globokih grobov.

In ustavi se vlak. Na desno, na levo siromašne svetilke dremljejo v noč. Spanje izsoplih trpinov.

Že se oglašja iz daljine udar parnega klada, že zaječi iz bližine truden, smrtni namenjeni delavni znoj. Smo li v Vestfalu, smo li v Vitkovcu? Mimo vlaka se vlečejo izmučene postave, iz ročne svetilke za podzemne grobove se jim blišče oči, brez življenja in o žalost, brez smrti. Ogljenočrne oči, železnotrde vratove neguješ, o Erceg-Bosna!

Zenica, Kakanj, Breza...

In le dalje! Tako dalje, da je pozabljeno vse, kar je porodila brezvestna minuta idealne pohotnosti.

Kaj ti je zahotelo srce po tem življenju nevednem in od smrti pozabljenem kolovozu? Cesta je v ravni črti izorana, volja je v premo govnikih zavarovana in želja je v železje ukovana! Tudi tebi, o Erceg-Bosna, je zazvonil zvon hladne, trpljenapolne kulture, iz grobov in iz težkih verig porojene...

Ne! Zablščalo se je, le en trenutek, a velik in nebrzdan trenutek!

Pozabil sem že skoro, da sem zašel po volji onega, ki trguje z mrtvimi dušami in avstrijsko kolonijo. A danes, prvega maja, sem se zdrnil.

Je li mogoče? Ta mogočna procesija živih ljudi? Kam je namenjena, kam je oddala svoje verige?

Nima jih! Vsaj danes ne, danes, ko je praznik dela, praznik odpuščenja in naklepov maščevanja! Tudi odtiski verižnih členov so izgi-

nili, tudi tilnik je zavrnilo mogočno spoznanje.

Tudi ti, o Erceg-Bosna, imaš svojo voljo, imaš svojo silo! Varuješ jo do onega trenutka, da ostane samo in iz spoznanja veliko. Danes pregleduješ svoje vrste, danes šteješ svoje delavce pravega kulturnega preporoda. Kako samozavestno stopajo vsi oni, ki so včeraj še klonili tilnike, vsi oni, katerim je včeraj še ogljeni prah zastrl prosti pogled. Stopaj pokonci, čvrsto, samosvoji!

Le za trenutek stoji vse kolesje dnevnega vrvenja — a ta trenutek je edini, je samosvoj, je iz dela in le za delo porojen...

Tudi danes sem bil namenjen v urad. A kakor nešteto drugih, tako je tudi mene pograbilo in mi od vseh strani ko potresno grmenje iz nepojmljivih daljin zvenelo na uho; tudi ti si delavec, zavedal se te brezkončne, brezmadežne ljubezni, s katero se objemajo vsi širni narodi svetovnega delavstva!

Praznuj svoj edini praznik, praznik dela za delo in iz človeške volje...

Ko sem Vam, cenji, urednik, namenil poslati ta dva lista iz svojega življenja, sem ravno z žalostjo mislil na naše razmere. Ko sem bil še skoro otrok, pred dolgimi leti, sem videl praznovati v Ljubljani 1. maj. Takrat je bilo nekaj volje, nekaj sile, delavstvo se je tedaj prvič zavedlo svojega praznika. Zavedlo — a za bodočnost je zaspalo, ni se več zavedalo svojega edinega dneva.

Mogoče nekoliko pomorejo te moje nezapisane, a resnice polne želje, da se letos vzdrami ta naša žalostna zaspanost, ki nam je že toliko škodovala in nam bo, žalostno — dvakrat žalostno za one, ki so to zakrivil — še bridko škodovala.

Naš je ta praznik, praznik dela, samosvoje volje — človeške volje.

Ijeno. Na shodu ploskajo govorniku. A ko izgine z odra, so izginile tudi njegove besede.

Treba je pa nepoučene pripraviti do tega, da res čitajo delavske časnike, da res gredo na shode in tam poslušajo. Treba jih je pa tudi neprenehoma vzpodbujati, da jim ostane živo, kar so čitali in slišali, ter da sami premišlujejo, da se prepričajo, da jim pride resnica v kri in v meso. Kajti s člani, ki imajo samo knjižico v žepu, se ne opravi nič. Močna bo organizacija le tedaj, če bo imela prepričane ude.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje:	
celoletna	K 21.60
polletna	10.80
četrtna	5.40
mesečna	1.80

Za Nemčijo:	
celoletna	K 26.40
polletna	13.20
četrtna	6.60
mesečna	2.20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vln. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Ljubljana in Kranjsko.

— Narodnjaki in prvi majnik. Sodrugi z dežele nam piše: V dveh sobotnih številkah čitam med društvenimi vestmi »Slovenskega Naroda«, kako vabi delavce na shod prvega majnika, ki ga prirede neki jugoslovanski železničarji in druge narodnjaške delavske organizacije. V svojem vabilu trka na dušo svojim meščanom, da naj se tudi udeležijo priredbe, naj se ne sramujejo iti z delavci v narodno areno. Prav dobro se spominjam še na leto 1890, ko so zlasti vsi nemški listi hujskali oblasti proti delavstvu, ki je prvič praznovalo 1. majnik. Tudi »Slovenski Narod« ni zaostal. Proti koncu aprila leta 1890, ne spominjam se ravno dneva, a mislim vendar, da je bilo 28. ali 29. aprila, je tudi »Slovenski Narod« prinesel prav nesramne napade in z veseljem konstatiral, da je oblast poslala mnogo orožnikov v rudniške revice. Med drugim je smatral za nepotrebno, da se delavstvo na 1. maja vabi na praznovanje in priredbe, ki nimajo drugega namena, kakor pripravljati upor proti družabnemu redu. Smešil jih je, a sedaj — glejte čudo — je tudi za »Slovenski Narod« praznovanje prvega majnika nekaj posebnega. Celo purgarijo bi rad mobiliziral iz za pečka za 1. majnik, ker se menda boji, da delavcev sploh na njihovo priredbo ne bo. Ali ni to najostudnejša demagogija? Delavci, ki so še toliko zaslepljeni, da sledijo »Slovenskemu Narodu«, so res obžalovanja vredni.

— Mesečni shod ljubljanskih zidarjev se vrši v nedeljo dne 4. maja v salonu gostilne »pri Levu« na Marije Terezije cesti. Dnevni red: Gospodarski položaj z ozirom na stavbeno sezono in zidarska organizacija. Poroča sodrug Zore, Zidarji! Skrbite za polno udeležbo.

— Klerikalci in železničarji. Vsem je še v spominu sramotni nastop klerikalnega dr. Kreka, ki je leta 1897 v poslanski zbornici opravil krvniške posle nad železničarsko organizacijo in opral zloglasni Badenjev vladni vest, ko je razbila organizirano vojsko železniških helotov. Pozneje so predstavljali klerikalci nezasišani nastop dr. Kreka kot nepremišljeno dejanje v slabi uri. Ampak da je ta izgovor pisikav, da klerikalci po vsem svetu in v vseh časih črte bojne organizacije delavstva, kaže bavarska vlada. Do kosti klerikalna vlada na Bavarskem je dokončala nove sprejemne določbe za službo na bavarskih državnih železnicah, ki stopijo v najkrajšem času v veljavo. Med drugimi je tudi določba, ki odpravlja koalicijsko pravico železničarjev: Noben železničar ne sme pripadati strokovnemu društvu, ki ne odklanja brez-pogojno stavke. Taka društva so seveda le klerikalne sleparske organizacije, ki jim klerikalna vlada hoče pomagati na ta način, ker dobro vé, da se klerikalna »strokovna« društva nikoli resno ne zoperstavljajo izkoriščanju. Z nezasišanim terorizmom hoče farška vlada preprečiti in onemogočiti prosto strokovno organizacijo. In potem se klerikalci še upajo govoriti o »rdečem terorizmu«!

V Šiški V soboto 3. maja bo v Šiški pri Anžoku redno zborovanje članov »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico«. Začetek ob 8. zvečer. Načelstvo bo na tem zborovanju podalo pregled razvoja društva od oktobra 1912 do aprila 1913 ter načrt dela za naprej. Dasi »Konsumno društvo za Ljubljano in okolico« prav lepo napreduje, dasi se število članov vedno množi, vendar je še vedno veliko dela izvršiti! Sodrugi v Šiški, vsi na zborovanje v soboto zvečer!

— Preosnova domobranstva. »Militärische Korrespondenz« poroča, da bodo razpustili tiste domobranske polke in polke deželnih strelcev, ki so določeni za to, da mejo stražijo. Bataljoni teh polkov postanejo kakor lovski bataljoni samostojni in jih bodo za to določeni častniki nadzirali. Pri nas bodo po tej preosnovi prizadeti domobranski pešpolk v Celovcu št. 4, domobranski pešpolk v Ljubljani št. 27 in deželni polki strelcev št. 1, 2 in 3. Domobranska polka št. 4 in 27 se iznova ustanovita, in sicer bosta začetkom dva bataljona štela.

— Prosta mesta v Gračeju. Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih razpisuje 6 prostih mest v morskem hospiciu v Gračeju. Sprejemajo se mladoletni in slabo rejeni, za jetiko dovzetni otroci in starosti od 6 do 12 let in sicer iz Kranjske izven Ljubljane. Z zdravniškim in ubožnim izpričevalom opremljene

prošnje vložiti je do 15. maja t. l. na predsedstvo Deželnega pomožnega društva za bolne na pljučih na Kranjskem.

— Mejaša ubil. 76letni premožni posestnik Andrej Medic na Hribu, občina Koprivnik, je živel s svojim sosedom Karlom Romom že dalje časa v prepiru zaradi neke poljske poti. Te dni se je imel na licu mesta vršiti ogled; komaj pa je komisija začela svoje delo, je Rom planil na Medica in mu prizadjal take poškodbe, da je še tisto noč umrl. Rom je nato zbežal in ga še niso našli.

— Kinematograf »Ideal«. Danes in jutri se še predvaja izborni spored s senzacijsko dramo iz serije Asta Nielsen »Smrt v Sevillji«, ki je splošno zelo ugajala. Tudi ostali spored je na višini. V petek specialni večer z izbranim sporedom.

Pri nakupovanju koles opozarjamo naše čitatele na današnji inšert tvrdke Ana Gorec, Marije Terezije cesta in istotam je tudi izposojevalnica koles.

Prvi majnik 1913.

Delavci!

Proletariat vsega sveta se pripravlja, da ponovi tradicionalno manifestacijo prvega majnika, v kateri je izražena edinost misli in ciljev, ki ga oživlja in vodi v velikem boju za pravice. Prvi majnik je praznik dela; je dan, ko ponovi delavstvo svojo zahtevo po osamosvojitvi dela iz težkih spon kapitalizma, po združenju vseh družabnih razredov v en sam razred svobodnih delavcev, po svobodi, miru in ljubezni, ki naj nadomestijo suženstvo, zavist in sovraštvo. V imenu teh zahtev praznujemo tudi letošnji dan prvega majnika. Praznujemo ga v prepričanju, da se bliža z velikimi koraki dan našega vstajenja, in v trenutku, ko še ni potihnil tožni odmev morilnega orožja, ki je na bližnjem Balkanu ukradlo življenje tisočim mladim človeških bitij. In praznujemo ga v dobi, v kateri čutimo bolj živo kot kdaj poprej bojni poziv kapitalistične Evrope proti bedi delovnega ljudstva, od katerega se zahteva več krvnih in gmotnih žrtve.

Sodrugi! Na vas je ležeče, da s potrpežljivim in vztrajnim delom omajate one mogočne okove, ki onemogočujejo razvoj delavstva, na način, da jih bo zamogel proletarijat v kratki bodočnosti zlomiti in tako osvoboditi človeštvo one civilizacije, katera se bliža smrti.

Naj se ozre kapitalizem na dan letošnjega prvega majnika na okrvavljeno balkansko polje in naj se trese pred svojim vse uničujočim in smrtinosnim delom. Naj se pa proletarijat ozre na mnogoštevilne delavske roke, ki se dvigajo kvišku od vseh strani sveta stegnjene v bratski pozdrav drugim delavcem, ki jih nihče ne more razdružiti in ki so vsi pripravljeni v bratskem objemu ponoviti obljubo solidarnosti in bratske mednarodnosti.

Zivel prvi majnik!

Spored praznovanja:

LJUBLJANA IN OKOLICA.

1. Ob 10. dop. v veliki dvorani »Mestnega doma« javen ljudski shod, na katerem bo poročal sodrug France Milost iz Trsta. 2. Popoldan na travniku v Lattermanovem drevoredu ob Marije Terezije cesti nogometna tekma med moštvom »Concordia« in »Ilirija«. Začetek ob treh. Stejšice 30 vin, sedež 60 vin. 3. Ob štirih popoldne na vrtu in v notranjih prostorih gostilne »Reininghaus« v Spodnji Šiški (poleg Keržica) velika ljudska veselica z godbo, plesom in raznimi drugimi zabavami. Vstopnina v predprodaji 20 vin., pri blagajni 40 vin. Vstopnice predprodajajo zaupniki in vse prodajalne konsumne društva za Ljubljano in okolico.

— Mizarji imajo 1. maja shod »pri Levu« na Marije Terezije cesti ob 9. dopoldne. Na shodu poroča sodr. Iv. Kocmur. Po shodu pa udeleženci korakajo skupno na glavni shod v »Mestni dom«.

Kovinarji se zberejo ob 6. zjutraj na Rožniku; ob 9. skupen odhod z Rožnika na shod v »Mestni dom«.

IDRIJA.

Dne 30. aprila zvečer:

a) razsvetljava hiš; b) slavnostni koncert na trgu. Igra slavno delavsko godbeno društvo v Idriji; c) ob 9. zvečer uprizoritev Cankarjeve drame v treh dejanjih »Jakob Ruda«, v pivarni pri »Črnem orlu«.

Dne 1. maja zjutraj:

a) ob pol 7. se zbere sodrugi pred mestno hišo; b) ob 7. obhod po mestu z zastavami in uniformirano godbo na čelu. Sprevod se razvrsti tako: 1. kolesarji v uniformi in z okinčanimi kolesi; 2. godba; 3. politični odbor društva »Napredek« z zastavonoši; 4. odbori ostalih delavskih organizacij; 5. splošna mladinska zveza korporativno; 6. člani ostalih organizacij z drugimi udeleženci. c) Ob 9. javen ljudski shod z dnevnim redom. Politični položaj in zahteve delavstva. Poroča sodr. Anton Kristan iz Ljubljane.

Popoldne:

a) ob pol 1. zbirališče pred hišo g. M. Kogej; b) ob 1. odhod z godbo in zastavami v istem redu kot zjutraj čez Glavni trg ter dalje po državni cesti v Podrožje, kjer se vrši velika ljudska veselica z godbo, petjem, plesom in šaljivo pošto do 7., eventuelno do 8. zvečer. Postrežbo na veselici preskrbi Občno konsumno društvo na čast toletnici otvoritve valjičnega mlina v Podrožju. Točilo se bode pristna vina in pivo ter prodajalo mrzle jedi, vse po normalnih cenah kot druge dni.

Spodnjeidrijski udeleženci imajo dne 1. maja zbirališče ob pol 6. zjutraj pred hišo Občinskega konsumnega društva in potem ob tri četrt na šest skupen odhod z zastavo na čelu v Idrijo. Popoldan je zbirališče ob pol 1. pred hišo gospoda Matevža Moravca ter odhod ob 1. v

Idrijo, kjer se pred hišo M. Kogej združijo v skupen sprevod. V služaju neugodnega vremena se vrši 1. maja popoldne veselica ob 2. do 11. zvečer v prostorih »Črnega orla« v Idriji.

RAKEK, PLANINA IN BOROVNICA.

Točno ob enajstih 55 minut se snidemo na postaji, kjer počakamo vlaka št. 73, s katerim se pripeljejo sodrugi iz Borovnice in Planine; potem odkorakamo v gostilno g. Matevža Steržaja. Točno ob pol ene javen shod, ob lepem vremenu bo na prostem. Na shodu poroča sodrug dr. Jos. A. Tomšič iz Ljubljane. Po shodu izlet v Skočjansko jamo, kjer si ogledamo tamnošnje naravne zanimivosti. Nato se vrnemo v gostilno k Matevžu Steržaju, kjer bo veselica, pri kateri sodelujejo naši domači tamburaši. Z ozirom na to, da nismo mogli govornika dobiti za popoldansko uro, se vrši shod po zgoraj namenjenemu sporedu in ne tako kakor je razvidno z vabilom.

ZAGORJE OB SAVI.

Točno ob 9. dopoldne ljudski shod v dvorani g. R. Mihelčiča. Ob 1. popoldne se zberemo pred rudniško restavracijo, odkjer odkorakamo z godbo po okrajni cesti čez Kisovc in potem na vrt g. Bregarja v Aržišah.

TRBOVLJE.

Ob 5. zjutraj priredi rudarska godba budnico, ob 9. se vrši na dvorišču »Delavskega doma« velik javen ljudski shod, na katerem bo sodružica Štebijeve iz Ljubljane poročala o pomenu prvega majnika za delavno ljudstvo. Pred shodom igra rudarska godba in zapoje rudarski pevski zbor socialistične pesmi. Po shodu se vrši sprevod od »Delavskega doma« po okrajni cesti do Pitnerjeve hiše, skozi Novo kolonijo, ob železnici do Polaja in nazaj na dvorišče »Delavskega doma«. Ob 3. popoldne se prične na istem dvorišču velika ljudska veselica z mnogimi zabavnimi priredbami. Na veselici svira rudarska godba in sodeluje rudarski pevski zbor. Vstopnina za veselico znaša za družino 40 vin. in za posameznike 30 vin. Vstopnice se dobivajo v predprodaji v tobakarni gosp. A. Treo, v Občnem konsumnem društvu, pri zaupnikih organizacije.

HRASTNIK.

Zjutraj ob 5. budnica naše rudarske godbe po Hrastniku. Ob sedmih zjutraj se zberemo v društveni gostilni. Točno ob 8. odhod z godbo in zastavo na čelu proti kolodvoru. Ob 9. shod steklarjev pri Dernovsku. Pri demonstraciji pojeta rudarski pevski zbor in steklarško pevsko društvo. Ob 3. popoldne shod rudarjev v društveni gostilni. Poročata sodružica Al. Štebijeve iz Ljubljane in sodrug Vidmar iz Gradca. Po shodu veselica s srečolovom (okolo 200 dobitkov), šaljiva pošta in ples.

GORICA IN OKOLICA.

Ob 2. popoldne: zbirališče sodrugov iz Podgore, Ločnika, Moše, St. Lovrenca, Standreža in Sovodeni blizu južnega kolodvora, odkoder odkorakajo v sprevodu z zastavo na čelu na zborovalni prostor.

Ob pol 3. popoldne: dohod sodrugov iz Šent Petra, Grg. in Dol. Vrtojbe in iz bližnjih vasi z zastavami na čelu na zborovalni prostor po sledečih ulicah: Sv. Petra, Treh Kraljev in po Fr. Jos. tekašiču.

Ob pol 3. popoldne: dohod sodrugov iz Solkana. Pevme in iz bližnjih vasi z zastavami na čelu na zborovalni prostor po sledečih ulicah: Solskanska cesta, S. Pellico, P. E. de Amicis, Carducci, Travnik, Seminario in tekašiču Verdi.

Ob 3. popoldne:

Javen ljudski shod

na trgu Gimnastika s sledečim dnevnim redom:

Pomen prvega majnika

poročevalca: sodrug Dr. H. Tuma in sodrug A. Callini.

Ob 4. popoldne: manifestacijski obhod po mestu, z godbo in zastavami na čelu, po sledečih ulicah: Petrarca, Tekališče Verdi, S. Ivana, Ascoli, P. de Amicis, Carducci, Travnik, Raštelj, Stolni trg, Stolina ulica, Municipio, Teatro in po Fr. Jos. tekašiču na veselčni prostor.

Ob pol 5. popoldne: začetek veselice, ki se vrši v prostorih gostilne »Alla Bella Veduta« 8, blizu južnega kolodvora, ter bode trajala do polnoči.

Spored veselice: koncert, petje, ples, šaljiva pošta in prosta zabava. Vstopnina na veselčni prostor za moške 20 vin., ženske in otroci v spremstvu imajo prost vstop. Vstopnina k plesu po 10 vin. za vsak komad. V slučaju slabega vremena se vrši veselica naslednjo nedeljo.

Delavstvo iz Podgore se zbere v gostilni sodr. Evgena Bizaja, odkjer odkoraka korporativno v Gorico.

NABREŽINA.

Točno ob 8. dopoldne majniški shod na Tancetovem dvorišču. Poročata sodr. Regent in Gelouh. Po shodu obhod v sprevodu na postajo in od tam zopet v Nabrežino. Popoldne se vrši na nabrežinskem trgu ples in prosta zabava.

Sodrugi železničarji se zbere v gostilni g. Rusbacha: od tam odkorakajo korporativno na majniški shod.

TRST.

Ob 6. zjutraj priredi godba naše mladeniške organizacije budnico.

Ob 10. dopoldne shod na trgu Donadoni. Na shodu bosta poročala sodruga Petjan in Kopač. Po shodu obhod po mestu v sprevodu.

Ob 2. popoldne sestanek v »Delavskem domu«.

Popoldne ob 3. velika majniška veselica na lepem zemljišču pri Sv. Andreju nasproti ladjedelnice S. Marco. Koncert s sodelovanjem god-

be »Filharmoničnega socialističnega društva«, mandolinističnega akademičnega društva na Grefi in slovenskega, italijanskega ter nemškega delavskega pevskega društva. Velik srečolov z 16.000 darili — vsaka srečka dobi. Odstilniška postrežba, vino, pivo, mrzle jedi itn. Vstopnina k veselici 20 vinarjev brez razlike. Otroci v spremstvu staršev vstopnine prosti. Po veselici ob 8. uri in pol sestanek v Delavskem domu, kjer se vrši na terasi in v veliki dvorani koncert Filharmoničnega socialističnega društva. V slučaju slabega vremena se vrši veselica v nedeljo 4. maja.

Železničarji, južni, se zbere ob pol 9. v gostilni »International«, ulica Boccaccio 25, odkoder odkorakajo na javen majniški shod z godbo mladeniške organizacije, ki pride ob 9. uri v imenovano gostilno.

Zidarji iz Vrdele, Kolonje in Rocola se zbere ob osmih zjutraj na obširnem prostoru pred Gozdičem (Boschetto). Od tam odkorakajo z godbo in zastavo na čelu po nekaterih tržaških ulicah in se podajo v sprevodu v gostilno alla Vittoria k Sv. M. M. zgornji. V imenovano gostilno pridejo tudi zidarji iz Sv. M. M. zgornje in spodnje, sodrugi iz Škedinja in Katinare. Od tam odkorakajo vsi v sprevodu na majniški shod.

Vsi pevci pevskega odseka »Lj. Odra« se snidejo 1. majnika popoldne ob pol treh v kavarni »Unione«, odkjer potem skupno odkorakajo na veselčni prostor.

SV. KRIŽ.

Zjutraj bo budilnica, ki jo priredi domača godba. Ob pol 9. obhod po vasi v sprevodu z godbo in zastavo na čelu. Spreveda se udeležijo tudi ženski odsek. Ob 10. dopoldne majniški shod na dvorišču gostilne Maganija. Poročata sodruga Regent in Gelouh iz Trsta. Popoldne bo v vseh prostorih gostilne Maganija domača zabava in v veliki dvorani koncert, ki ga priredita pevski zbor in godba.

Vse dopisnike prosimo, da nam takej poročajo o majski proslavi!

Socialno politični pregled.

— Občni zbor ljubljanske podružnice klesarjev se je vršil dne 12. aprila v gostilni pri Petriču in je bil povojno obiskan. Predsednik sodrug Hrovat je zbor otvoril in takoj podal besedo blagajniku sodrugu Fr. Babniku. Iz blagajniškega poročila posnemamo sledeče: Dohodkov je imela podružnica v poročevalnem letu 960 K 20 vin. Izdatki pa so bili sledeči: brezposelnostna podpora 30 K, bolniška podpora 18 K, potna podpora 17 K, tajništvo v Nabrežino 37 K 84 vin., strokovni komisiji v Ljubljani 18 K 42 vin., vinarjski prispevki centrali znašajo 110 kron 52 vinarjev. V imenu kontrole je poročal sodrug Turk. Knjige so bile v redu. Nato je poročal sodrug Müller, predsednik kamnarske zveze z Dunaja. Govornik je razmotril zlasti razmere v klesarski stroki. Brezposelnost v stroki so v veliki meri zakrivila vojne hujškarje, ki so ubile vso malo in veliko obrt. Nadziranje kamnarske stroke pa pospešuje tudi izdelovanje umetnega kamena, ki se zadnji časi zaradi nizke cene zelo uporablja. Pri tem je veliko število kamnarskih delavcev prišlo ob zasluzek, ker podjetniki uporabljajo pri izdelovanju umetnega kamena neizučene delavce, ki jih seveda plačujejo po svoji volji, dočim so izučeni kamnarski delavci brez zasluzka. Da se odpravi ta nedostatek, ki občutno škoduje kamnarskim delavcem, je treba, da se organizacija razširi in olajši tudi pri onih podjetjih, kjer je še ni, ali pa je še prešibka, da bi odpravila ta nedostatek. Nadalje se je govornik pečal z notranjim delovanjem organizacije ter izrekel željo, da naj se novoizvoljeni odbor z vso vnemo loti dela, da se lepo razcvitajoča organizacija tudi olajši in pripravi za bole, ki jo čakajo prihodnje leto. Ko je sodrug Zore v kratkem prevzel njegov govor, so sledile volitve, ki so imele sledeči rezultat: predsednik Jožef Pogacnik, njegov namestnik Ivan Robida, blagajnik Franc Babnik, njegov namestnik Mihael Turk; odborniki Ivan Tonh, Alojz Erjavc, Ivan Hrovat, Lovro Mrzlikar, Gašpar Erjavc; nadzorstvo: Ivan Bitenc, Anton Tome. Pri debati o razmotrivanju delovnih razmer so govorili sodrugi Dežman, Müller in Zore. Nato je predsednik Pogacnik zaključil občni zbor z željo, da bi se kamnoseki s podvojeno silo lotili dela za svojo organizacijo.

— Mesečni shod ljubljanskih mizarjev, ki se je vršil v nedeljo dne 27. t. m. »pri Levu«, je bil dobro obiskan. Na dnevnem redu je bilo mesečno poročilo in poročilo za povišanje prispevkov. Mesečno poročilo je podal sodrug Rok Pogacnik, ki je poudarjal, da se že iz računa slabe razvdi, kolike važnosti je organizacija za ljubljanske mizarje. Po pojasnitvi, katerega je zahteval sodrug Ježek, se je mesečno poročilo vzelo na znanje. Pri drugi točki je bilo na razgovoru povišanje prispevkov, ki se uveljavlja s 1. majem. V debato je poseglo mnogo članov, zlasti zaupnikov. Vsi so bili mnenja, da se mora sklep zadnjega občnega zbora natanko izvesti. Nato je sodrug Ježek govoril o zgodovini mizarjske organizacije v Ljubljani. Povedal je marsikaj zanimivega in poučnega, za kar so mu bili navzoči hvaležni. O stavki pri Scagnettiju je poročal sodrug Zore. Stavka se je končala s popolnim uspehom za organizacijo. Sklenilo se je tudi, da prirede 1. maja mizarji shod »pri Levu«, na katerega se povabi tudi sodarje iz Šiške.

— Mizarji na Reki in Sušaku bodo pričeli s stavko. Opozarjamo naše mizarje, da ne hodijo sedaj na Reko ali Sušak. Obenem nam poročajo tudi reški mizarji, da so sklenili, da se smejo spremljati na delo na Reki in Sušaku le oni mizarji, ki so vsaj že tri mesece organizirani.

— Stavka mizarjev v Zagrebu, Zagrebški mizarji so pričeli s pogajanjem za novo mezdno pogodbo. Mizarjske pomočnike obveščamo, da naj ne iščejo dela v Zagrebu, dokler ni gibanje končano.

Napetost političnega položaja.

Avstrija in Italija nastopita skupno zoper Črno goro. — Razpad evropskega koncerta? — Mir med Turčijo in balkanskimi državami bo podpisan v četrtek.

ADMIRAL BURNEY

poziva Črno goro, naj zapusti Skader.

Dunaj, 29. Iz Sutomora poročajo: Vrhovni poveljnik mednarodnega brodografskega društva admiral Burney je poslal včeraj črnogorski vladi poziv, naj zapusti Skader v gotovem času, ker sedanja posest mesta ne more izpremeniti sklepa veseliti, da pripade Skader Albaniji. Burneyeva nota ne obsega nobenega zaganja in tudi ne izreka, kaj se zgodi, če Črna gora ne zadosti temu pozivu.

Nikola pojde v Skader.

Cetinje, 29. »Glas Crnogorca« pravi, da se izvrši slavnostni vstop kralja Nikole v Skader v najkrajšem času.

Nikol bi moral odstopiti.

Pariz, 30. Bivšega črnogorskega ministra Miškovica, ki je zdaj v Parizu, kjer ima zastopati Črno goro na finančni konferenci, je vprašal neki sodrudič »Matina« o stališču Črne gore. Miškovič je dejal: »Kako se mora zahtevati, da naj kralj Nikola odda Skader brez vsake teritorialne odškodnine? Prepričan sem, če prisili Evropa kralja, da zapusti Skader, ne da bi mu dala teritorialnih kompenzacij, ga prisili, da odstopi!«

PROKLAMACIJA ČRNOGORSKEGA KRALJA.

Cetinje, 30. Za svoj prihod v Skader je črnogorski kralj Nikola izdal proklamacijo na skadersko prebivalstvo, v kateri naglašajo zgodovinske pravice Srbov do Skadra, zagotavljajo prebivalstvu popolno versko in osebno svobodo in izjavlja, da jemlje Skader v definitivno posest Črne gore. Proklamacija bo razglašena ob kraljevem prihodu v Skader.

MARŠIRATI HOČEJO!

Če ne Evropa, pa »mi«!

Pariz, 29. Minister za zunanje zadeve Pichon je včeraj sprejel avstrijskega in nemškega poslanika. »Le Journal« trdi, da sta oba poslanika izjavila ministru: »Če ne bo marširala Evropa, bomo pa mi!«

KROBATIN PRI BERCHTOLDU.

Dunaj, 29. Voni minister Krobatin je imel danes dopoldne dolg sestanek z zunanjim ministrom Berchtoldom.

AVSTRIJA ŽE NASTOPA?

Dunaj, 30. Sročnja »N. Fr. Presse« piše: Od dobro poučene strani poročajo popoldne: Kakor je znano, si je Avstrija pridržala prosto roko za slučaj, da se velesile ne zedinijo z ono hitrostjo, ki jo zahteva situacija (v Berchtoldovih sanjah!) o potrebnih korakih, da se izvrši sklep Evrope o Skadru. Ta slučaj je sedaj nastal vsled včerajšnje seje poslaniške konference v Londonu. Temu je dodati, da se živahno izmenjavajo ideje (ideja je lepa beseda!) med Dunajem in Rimom. Z druge strani, ki je tudi izvrstno poučena (vse, kar je z »N. Fr. Presse« v zvezi, je izvrstno poučeno, zato se tudi »N. Fr. Presse« največkrat blamira.), poročajo, da se razlaga sedanj položaj v tem smislu, da začne Avstrija z današnjim dnevom samostojno akcijo in začne, kakor se razume ob sebi, diplomatsko akcijo s tem, da pošlje Črni gori ultimatum.

ITALIJANSKO POSREDOVANJE.

Rim, 30. V krogih italijanske vlade nikakor ne soglašajo s tem, da bi dobila kakšna posamezna država, bodisi Avstrija, kakšen mandat zoper Črno goro. Če je potreben kakšen nastop proti kralju Nikolaju, mora izhajati od vseh velesil. Sicer se pa italijanska vlada vsem prizadevanjem trudi, da bi pripravila kralja Nikolo do odnehanja. Kralj Vittorio Emanuele je tudi sam posredoval pri kralju Nikoli.

POČAKATI!

Pariz, 30. Na zadnjem sestanku ruskega poslanika Izvolskega z ministrom Pichonom je prvi razložil rusko stališče, po katerem je treba počakati na odgovor Nikole, preden sklene Evropa nasilstvo.

KONFERENCA POSLANIKOV.

London, 30. Reuterjeva agencija poroča: Ponderikova seja poslanikov, najdaljša, kar jih je bilo doslej, je trajala od pol 4. do tri četrt na 7 zvečer. Pred sejo, na kateri je bil, kakor je znano, Edward Grey predsednik, sta imela avstro-ogrski in ruski poslanik razgovore z Greyem. Pomirljivo je v sedanjem položaju, da je bila sklicana druga seja za četrtek popoldne in da, kakor pravi fraza od oficijelne strani, tudi sedaj ni povoda za pesimizem. Ob pomikanju točne informacije o sklepih konference — če so bili sploh storjeni kakšni sklepi — se zdi, da opravičujejo izjave v dobro poučenih krogih mnenje, da se bodo poslaniki sporazumeli s svojimi vladi in da bo potem mogoče izreči, kar želi Avstrija, kaj da mislijo velesile storiti. Visk je ta, da je zadnji korak Esad paše zelo zapletel položaj: mnenja o posledicah tega koraka so pa tako različna, da je nemogoče reči, kako bo sprejet. Le glede na eno točko soglašajo vse: Da je bil ta korak posledica sporazuma s Črno goro, kar ne zbuja v diplomatskih krogih posebnega začudenja. V teh krogih so že prej mislili, da se skriva za vdomom Črnogorcev v Skader veliko več nego je bilo znano.

Pridobiti časa!

Pariz, 30. Časopisje splošno z zadovoljnostjo konstatira, da je konferenca poslanikov

sklenila pridobiti časa. »Gaulois« piše: Uspeh konference zbuja smeh; vendar pa priča o previdnosti in zmernosti diplomatskega zbora. Vsaka prenapetostna akcija bi imela ta hip lahko izredno težke posledice. Kar se mora doseči, je to, da pusti avstrijski kabinet Črni gori normalen čas za odgovor na korak velesil. Dosegli smo ta dvojni smoter. Pridobljen je čas in še je mogoče razmišljati, diskutirati in podajati nove predloge. Dokler ni pretirana tenka nit, ki veže velesile, je še upanje v mirno rešitev.

Rusko stališče.

Pariz, 30. »Petit Parisien« pravi: Ruski poslaniki so po vseh glavnih mestih storili enake izjave, da Rusija slejkoprej odreka Skader Črni gori, sodi pa, da bi bila vsaka vojna akcija prenapetostna in da mora argumentacija zadostovati, da se kralj Nikola vda. Če pa bi bili kabineti mnenja, da je potrebna vojaška akcija, bi se Rusija na vsak način morala pridružiti. Vobče gre Rusija za tem, da se zavleče zadeva in upa, da bo mogoče odkloniti avstrijski predlog.

AVSTRIJA IN ITALIJA.

Skupen nastop.

Dunaj, 30. Med Dunajem in Rimom teko pogajanja o skupnem vojaškem nastopu obeh držav v skaderskem vprašanju. Informirani krogi zatrjujejo, da vztraja avstrijski kabinet striktno na programu glede Albanije, ki sta ga obe državi v posebnem dogovoru določili, in pravijo, da je toliko kot gotovo, da se Italija pridruži vojaškemu nastopu Avstrije zoper Črno goro, bodisi na podlagi evropskega mandata, pa tudi če nastopi Avstrija na lastno pest. V tem slučaju nameravata Avstrija in Italija izročiti Črni gori ultimatum, da zapusti Skader. Rok za odgovor bo kratek: najbrž 24. največ 48 ur in se izteče šele po zborovanju za četrtek sklicane poslaniške konference. Ako Črna gora avstrijski zahtevi ne ugodí, odpokličeta Avstrija in Italija svoja poslanika in začnejo takoj z vojaškimi operacijami proti Črni gori.

RAZPAD EVROPSKEGA KONCERTA?

Rim, 30. Politični krogi presojajo politični položaj zelo pesimistično. Veliko važnost pripisujejo dejstvu, da so prišli zastopniki trozveze in vzajemne trojice na zadnjo sejo poslaniške konference v dveh ločenih skupinah, in pravijo, da ni izključen razpad evropskih velesil na dva sovražna tabora.

NOVA POGODBA MED ČRNO GORO IN SRBIJO.

Novi Sad, 30. »Srbska Zastava« poroča, da je bila minul tetrtek sklenjena med Srbijo in Črno goro nova pogodba, po kateri je Srbija zavezana pomagati Črni gori. Pogodbo sta podpisala Nikola Pašić in črnogorski minister Dr. Jević, ki biva že več dni v Beogradu.

PUČ ESAD PAŠE.

Samo bludi.

Turia, 30. »Stampa« poroča iz Londona: Tukaj ne jemljejo proklamacije Esad paše za albanskega kralja resno. V diplomatskih krogih smatrajo za velikansko šalo vest o komplotu, ki ga je baje skoval kralj Nikola z bratiteljem Skadra le zato, da bi napravil velesilam večje težave. Časopisje komentirajo brez simpatije, da se namerava Esad paša razglasiti v Tirani za albanskega kralja in pravijo, da osebnost Esada ne more zbuditi simpatij.

Esad ne bo priznan.

London, 30. »Evening Standard« piše: Tudi če bi dosegla inotvi, ki se pripisuje Esadu toliko uspeha, da bi novi albanski knez združil svojih 30.000 mož z Džavidovo četo, ki šteje do 16.000 mož, ni niti najmanjše misli, da bi bil Esad ali pa kateri drugi pretendent priznan za albanskega kralja.

Turški krogi.

Carigrad, 30. V vladnih krogih ne pripisujejo proklamaciji Esad paše resnega značaja, če z ozirom na Esadovo osebnost. Pravijo, da je podal veliki vezir avstrijskemu poslaniku izjave o ravnanju turške vlade v albanskem vprašanju. V vojaških krogih naglašajo, da se imajo čete Džavid paše, ki se nahajajo blizu Valone, v najkrajšem času vrniti v Turčijo. Osemnajst parnikov je v ta namen odplovalo v Valono. O tem ni niti govora, da bi te čete operirale v Albaniji.

Proklamacija Esad paše.

Milan, 30. »Secolo« poroča, da se je dal Esad paša v pondeljek ob velikanskem navdušenju in ovacijah srbskih čet v Kroji oklicati za albanskega kneza. Čete so mu prisegle zvestobo do smrti. Esad paša razpolaga sedaj s 27.000 pehote in močnim artiljerijskim parkom, in so ga Črnogorci opremili z živili in strelivom iz srbskih skladišč. Esadu so Črnogorci izročili tudi 5000 turških jettikov in jih oborožili. Esad paša upa, da bo v kratkem zbral armado 50.000 mož.

SOLIDARNOST BALKANSKE ZVEZE.

London, 30. »Daily Mail« poroča iz Petrograda: »Tukajšnji politični krogi ne smatrajo avstrijske grožnje, da bo izsilila izpraznitev Skadra z orožjem, za resno. Sicer pa omenjajo pogodbo med balkanskimi zavezniki in naglašajo, da nalaga pogodba vsem zaveznikom vzajemno pomoč, ako bi to ali ono napadla kakšna tuda država.

MIROVNO VPRAŠANJE.

Preliminarni mir.

Carigrad, 30. Po določitvi izjavah turških delegatov za mirovno konferenco bo preliminarni mir med Turčijo in balkanskimi zavezniki podpisan najkasneje v četrtek.

ARMENSKO VPRAŠANJE.

London, 30. Tukajšnje turško poslaništvo poroča, da smatra turška vlada položaj v Mali Aziji, zlasti v Adani za resen, in je poslala ondodnim lokalnim oblastnjam nujne instrukcije za varstvo tujcev in krščanskega prebivalstva.

TURŠKI JETNIKI SE VRAČAJO.

Zagreb, 29. Dva oddelka turških vojakov, ki so bili srbski vojni jettiki, sta se peljala skozi Zagreb. Srbski kralj Peter jim je dal svobodo, ko je padel Skader. Vrnejo se s posredovanjem avstrijskega konzula preko Trsta v Turčijo.

KJE JE PARLAMENT?

Dunaj, 30. Načelniku nemškega »National-Verbanda« dr. Groß, ki je urgiral sklicanje parlamenta, je ministrski predsednik odgovoril, da na zasedanje parlamenta pred binkoštnimi prazniki ni misliti. Za pretezo zavlačevanja parlamentarnega zasedanja v tem kritičnem času je ministrski predsednik uporabil — ukrajinsko-poljska spravna pogajanja.

DOLENJSKE ŽELEZNICE.

Dunaj, 30. Železniško ministrstvo namerava proti fiksnim zakupnini prevzeti od družbe dolejskih železnice njeno progo v državno upravo, da si brezpogojno zagotovi zvezo z novo belokranjsko in dalmatinsko železnico.

S KRŠČANSKO SOCIALNEGA GNOJIŠČA.

Dunaj, 30. Imenovanje bivšega krščansko socialnega poslanca s Vorarlberškega dr. Drechselja za uradnika centralne statistične komisije na Dunaju v osmem činovnem razredu, je uradništvu močno razburilo. Drexel je ljubljene dr. Geßmanna, ki ima zopet veliko besedo v krščansko socialni stranki. Imenovanje izvira iz potrebe krščansko socialne stranke, ki hoče na ta način dobiti na Dunaj dobrega agitatorja.

POLOM NA DUNAJSKI BORZI.

Dunaj, 29. Vsled vznemirljivih vesti o mednarodnem položaju so na današnji borzi močno opešale državne rente, zlasti pa so se porušili kurzi industrijskih papirjev.

PROTIAVSTRIJSKE DEMONSTRACIJE V MILANU.

Milan, 30. Protiaavstrijske dijaške demonstracije se nadaljujejo. Včeraj so študentje šli v izprevedu z dvema zastavama po glavnih cestah. Pred črnogorskim konzulatom so priredili viharne demonstracije zoper Avstrijo. Policija je deset demonstrantov zaprla, a jih je pozneje izpustila na svobodo. Demonstrantje so prisilili vodstva srednjih šol in politehnik, da so zaprla zavode.

MOLOHOVI TRIUMFI NA NEMŠKEM.

Berlin, 30. Meščanska večina nemškega državnega zbora, sestavljena iz konservativcev, klerikalnega centra, nacionalnih liberalcev in napredne ljudske stranke, je sprejela povzemanje rekrutnega kontingenta v zmislu vladnih zahtev.

POLITIČNA STAVKA V BELGIJI.

Bruselj, 29. Včeraj dopoldne je začelo delavstvo povsod zopet delati. Le v okraju Hennegau je še 16.000 delavcev v stavki.

»PUČ« NA PORTUGALSKEM.

Zarotniki so imeli sestavljeno novo vlado.

Lizbona, 29. Časopisje poroča, da so zarotniki sestavili popolno listo novega kabineta za slučaj, da bi se jim bil posrečil »puč«. Predsedstvo nove vlade bi bil prevzel Magalhães Lima. Vlada nadaljuje z aretacijami in je med drugimi osebami dala zapreti tudi odveta Lommelina Freitas. Pri hišnih preiskavah, ki jih je vlada odredila, je policija našla in zaplenila več bomb. Minulo noč sta eksplozivni pred vojašnico 13. pešpolka dve bombi in napravili precej škode. Vlada je dala zapreti zbirališče sindikalistov. V Coimbra je bilo aretiranih dvajset delavcev, ker so nagovarjali vojake na vstajo.

V poslanski zbornici je dobila vlada soglasno zaupnico.

Lizbona, 30. Poslanska zbornica je soglasno odobrila zaupnico vladi; zaupnica je bila sprejeta tudi v senatu. Pred glasovanjem je izjavil ministrski predsednik, da vlada dobro pozna povzročitelje zarote in njih načrte. Ampak vsi vojaški in policijski organi — na njih pomoč so se zarotniki zanašali, — so ostali zvesto na strani vlade.

Streli na križarki.

Lizbona, 29. Vlada je ob treh zjutraj objavila sledeče poročilo: Dva mornarja s križarke »San Gabriel« sta oddala tri strele v morje. Takoj nato so sklicali vse moštvo. Mornarjema pa se je bilo posrečilo, da sta se neopaženo pomešala med tovariše. Zato ni mogoče dognati krivcev in tudi ni mogoče izvedeti, kakšen namen da so imeli streli.

NOVO RAZSTRELIVO.

Pariz, 30. Profesor Arsonval je na predavanju o tekočih plinih sporočil, da se mu je posrečilo sestaviti novo razstrelivo in sicer na ta način, da je prepočil saje s tekočimi plini. Razstreljiva moč je snovi, s katero so pred kratkim napravili polkuse v kamnolomu, je desetkrat večja od dinamita.

IZGREDI V ARGENTINI.

Buenos Aires, 30. Vsled stavke cestnih železničarjev je bila v mestu Rosario de Santa Fe razglašena generalna stavka. Položaj je na vse resen. Vlada je poslala v okraj mnogo vojaštva, da vzdržuje red.

Trst.

— O delovanju narodnih poslancev v tržaškem mestnem svetu smo dobili iz okolice sledeči dopis: Nedeljska tetka odgovarja na naša izvajanja o »kmetijskem programu« tako nerodno, da se iz članka takoj razvidi vsa duševna slabost njenih urednikov. Z navedenim člankom potrjuje našo trditev, da narodnjaški poslanci niso nič naredili ter da je vse delo v prihod okoljanskih kmetovalcev delo kmetijske družbe (kjer pa ne sedi v odboru noben poslanec, izzemši kmet — dr. Slavika). V prejšnjem mestnem svetu je sedelo le šest slovenskih svetovalcev in sedaj dvajset in če kdo gre v okolico pogledat, kaj vse je potrebno, pa bo vsak prepričan in bo dejal sam sebi: nič ni storilo za okolico prejšnjih šest poslancev in še manj so storili sedaj, ko jih je dvajset. Saj ni čuda, če poslanec v štirih letih svojega poslančevanja ne pride niti na eno sejo (izvemši ono, ko je položil obljubo) a la Bieker iz Rocola. Radovedni smo, kaj pravijo Rocolčani, ko imajo takega »fejst« poslanca. Tetka pravi: »Naši zastopniki so sprevleli, da mestni svet ni mesto, kjer bi se kaj priborilo za okolice, pa smo si ustanovili svojo kmetijsko družbo.« Prav! Čemu torej silite v mestni svet, ako sami trdite, da ne morete nič pridobiti — ne glede na to, da je jako žalostno spričevalo za narodnjake, da niti 12 njihovih poslancev ne more nič storiti. Delati je treba in ne čakati o narodnjaštvu ter izgubljati čas s praznimi in nerodovitnimi protesti. Če so naši svetovalci rešili tržaško prebivalstvo (torej tudi okoličanske in mestne Slovence) plačevanja ogromnih milijonov, ki jih je hotela napraviti laška klika vsem davkoplačevalcem in jih je samo osem po številu, ter so s svojimi nastopi, če ni šlo z lepa, pa z grda dosegli, kar so hoteli, bi lahko tudi oni — če bi hoteli. Seveda poročajo »Edinost«, da za okolico nismo socialni demokratje ničesar storili. Glej, glej! Stori smo za vse enako, ker kar smo priborili, uživa ravno tako okoličan, kakor meščan. — Sedaj pa o gospodarskem »delu« naših narodnjakov. Pred dvajsetimi leti še je bil naš okoličan posestnik ter popolnoma zadovoljen s tem, kar je pridelal na svojem zemljišču — hiša in zemljišče, vse je bilo njegovo in samo zadovoljno je gledal v bodočnost. A glej nesrečo! Naši narodnjaki so ustanovili svojo »Tržaško posojilnico« ter posojali denar seveda okoličanom. Prišle so bolezni, slabe letine, živina je poginila v hlevu, razne nesreče in — treba je bilo plačati prvi ali pa tudi zadnji obrok posojila, denarja pa ni bilo, posojilnica pa, ki je bila ustanovljena za pomoč slovenskim okoličanom (??), ni hotela nič slišati o tem, da nima revež denarja, nego je izročila celo zadevo svojemu odvetniku (obtemen narodnemu voditelju!) in zaradi nekaj kronic je bila rubež in posestvo se je prodalo. Prej posestnik in gospodar, sedaj pa berač. Kako si pomagati — hajdi v mesto v bolniško blagajno po člansko knjižico in potem v prosto luko — zakljke nositi. In teh slučajev je na tisoče. Danes srečamo prejšnje hišne posestnike, trudne in izmučene od dela, vrčati se domu eno in tudi dve uri daleč, kot težake, zidarje itd. Večkrat smo čitali jadicovanje v »Edinosti«. Okoličani, ne prodajajte svojih zemljišč Lahom, a kaj vidimo — nasprotno — pogladi so okoličana na beraško palico ter prodali njih posestvo laškim moškim, kar spričujejo Opčine, Zavlje itd., a ni jim bila še zadosti ena posojilnica, ustanovili so si še svojo »Trgovsko obrtno zadruge«, katere učinek na okoličansko prebivalstvo ni nič boljši kot prve. O delovanju ostalih dveh na novo ustanovljenih denarnih zavodov nimamo še podatkov, a pridemo tudi s temi na dan. Okoličani, tržaški Slovenci, to so suha dejstva in jih ne pobije noben narodni krič, ker če hočete dokazati, jim rečemo samo to-le: »Pojte v zemljiško knjigo pogledat, pa se prepričate o resničnosti naših trditvi!« Dolžnost je torej naša, da gremo pred ljudstvo, ker edino socialna demokracija je v stanu rešiti narodno vprašanje, edino socialna demokracija dela v korist in dobrobit proletarcev in edino socialna demokracija brani delavce, bodisi mestne ali pa okoličanske, pred najhujšimi ekscenzi brezsrčnega kapitalizma. E.

Za tiskovni sklad »Zarje« je darovala družnica klesarjev v Nabrežini prebitek plesa dne 26. februarja K 7.39.

Novice.

* Oženiti se je hotel. Iz Joliet v Ameriki poročajo: 13letni paglavec, Miha Raglan se je hotel oženiti, a ker je obožavala 7letna Ana Jackson odklonila ženitno ponudbo, je to snubca tako razjezilo, da jo je zabodel z nožem v prsi in nevarno ranil. Malopridnež je pobegnil. Pred nekaj dnevi je čikaške časnike prodajal, da zasluži dovolj denarja za »ohcete«.

* Slovenec obešen v Ameriki. Iz Pittsburga poročajo: Tu so obesili 21 let starega Franceta Malija, ki je ustrelil 38 let starega rojaka Franceta Bezeka po naročilu njegove žene, s katero je imel razmerje. V noči pred usmrtnitvijo je Mali vso noč ob luninem svitu stal ob oknu svoje celice in gledal na vislice pod oknom. Pred vislice je prišel oblečen v novo črno opravo. Obešenje je trajalo okoli 14 minut.

* Slovenski zrakoplovec ponesrečil v Berlinu. V Cerkno na Goriškem je dospela iz Berlina brzjavka, da se je tam ponesrečil in padel z zrakoplova Viljem Peternehl, ki je pred letom stopil v krog Zeppelinovih učencev ter se posvetil zrakoplovstvu. Vendar poškodbe niso smrtnonevarne.

* Socialističen časopis na Kitajskem. Pred kratkim je prišel izhajati v Sangain na Kitajskem socialističen list z imenom »Socialistična Kitajska«. List je tednik, obsega osem strani in je pisan v kitajščini in esperantu.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti spomladanskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba. **Najnižje cene.**

Cenena kava

(dokler je kaj zaloge)

85^h

80^h

1/4 kg Brasil I
žgana

1/4 kg Brasil II
žgana

v filijalki

Julij Meinl

uvoz kave

Filijalka:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 7.

ta je prijatelj naš pravi,
ki nas krepi,
da smo čvrsti in zdravi!

Želodčni liker „FLORIAN“ ne slabi in ne omami, ampak daje moč in veselje do dela!

Varujte se

ponaredb!

Pristni „FLORIAN“ se dobi edino od Rastlinske destilacije „FLORIAN“ v Ljubljani.

Postavno varovano

Splošna priljubljenost

preizkušenega : Franckovega : kavi-
nega dodatka* pripisati je njegovi ne-
dosežni izdatnosti v jedru, okusu in barvi.

* s kavnim mlinčkom.

Vezana „Zarja“

v polletnih knjigah za leto
1911 in 1912 se dobi. Cena
vsake knjige K 14.—

V zalogi je vedno
do 500 kosov od
2 do 60 K komad,
tako da si vsakdo
lahko izbere.

Ob nedeljah se do-
bivajo venci v isti
hiši v I. nadstr.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vlijudno priporočam
največjo zalogo krasnih

nagrobni vencev in trakov

z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.

Cene brez konkurence.

FR. IGLIČ Ljubljana,
Mestni trg št. 11.-12

Ustanovljeno leta 1900.

Odkrivanja:

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svčana 1918 sklenilo, da se hranilne vloge članov

obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov.

Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.

Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter

od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni rok so pri društvu najprimernejši in varnost vlog

najboljša, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaup

svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Naznanilo.

Izgotovljene obleke za moške in
dečke (otroke).

Velika izber. — Nizke cene

Pri Škofu

Ljubljana, Medarska ulica -- Pred Sko-
fijo št. 3, zraven škofije -- nasproti go-
stilne „Pri Sokolu“.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

r. z. z. n. z. **4³/₄ 0** v Ljubljani

obrestuje hranil. vloge po **4³/₄ 0** od 1. januarja 1913 naprej

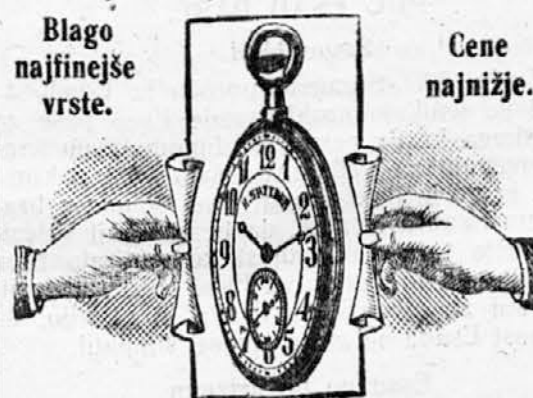
brez odbitka rentnega davka.

Rezervni zaklad nad K 700.000

Najlepša birmanska darila

s katerimi razveselite svojece, si nabavite prav poceni, če se obrnete takoj na
največjo zalogo ur, zlatnine in srebrnine

Blago
najfinejše
vrste.

Cene
najnižje.

H. Suttner

Ljubljana, Mestni trg št. 25.

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

„IKO“ Tovarniška
znamka **„IKO“**

Naročite krasni veliki ilustrirani cenik, ki ga dobite
zastonj in poštne prosto.

Pojdi in stori tudi ti tako!

pa si oglej prvovrstna in originalna

Es-ka in Adler kolesa.

Spoznal boš in se prepričal, da so naj-

Es-ka in Adler kolesa.

boljša in primerno najcenejša

Es-ka ali Adler kolesom.

Kupil boš in kolesaril po vseh svojih potih

Es-ka in Adler kolesa

v popolno zadovoljnost in zabavo samo z

Es-ka in Adler kolesa

In vsakomur ter povsod priporočal

Es-ka in Adler kolesa

domače strogo solidne tvrdke

ANA GOREC,

specialna trgovina

s kolesi in deli.

Ljubljana, Marije Terezije c. 14. (Novi svet, nasproti Kolizeja).

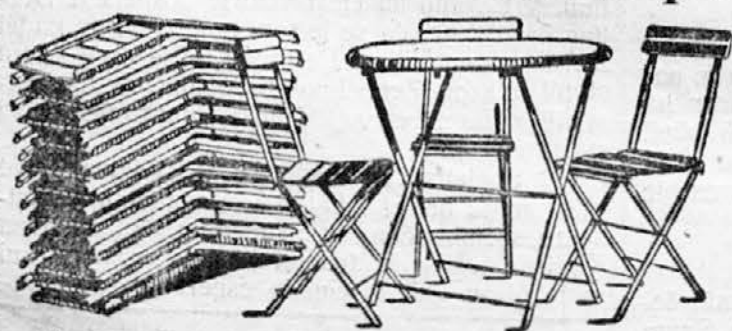
Zahtevajte cenik.

Največja izposojevalnica koles.

IVAN ZORKO

Izdelovalec skladnih že-
leznihi stolov, miz in klopi

Glince števil. 220 pri Ljubljani.

Izdelujejo se v poljubni velikosti
in barvi po nizki ceni. Te vrste
stoli, mize in klopi so pripravljeni
za gostilne, kavarne, salone, dome,
društvene prostore, čitalnice,
zborovalnice itd. ter so trajni in
trpežni. Priporočajo se za mnog
brojna naročila. Ceniki se poš-
iljajo zastonj in franko.

Istotam se proda
skoraj čisto nova

blagajna

števil. 4, tvrdke: „I. avstrijske tovarne
blagajna na Dunaju.“

J. Kette

Ljubljana Franca Jožefa c. 3

Specialna, modna
in športna trgovina
za gospode in dečke.

Klobuki
slamniki
čepice
kravate
srajce
nogavice
naramnice
žepne robce
palice
in vse
druge
modne in
športne
predmete.